

Milí studenti, zasílám práci z literatury. Za úkol máte přečíst si něco o spisovatelích A. Jiráskovi a J. Vrchlickém, vypsát si poznámky do sešitu.

Alois Jirásek 1851 Hronov – 1930 Praha pochován je v rodném Hronově (Státního pohřbu v Praze se zúčastnil prezident T.G. Masaryk).

Přední tvůrce české historické prózy. Po gymnaziálních studiích odešel na filozofickou fakultu do Prahy a **studoval historii**. Po jejím ukončení **působil jako středoškolský profesor**. Celoživotně se cítil spjat s rodným krajem. **Měl malířské nadání**. Spřátelil se s mnoha vynikajícími osobnostmi českého národa – například s M. Alšem, J. V. Sládkem, K. V. Raisem, J. S. Macharem. Byl tvůrcem českého realistického románu, kde navazoval na koncepci dějin Palackého. **Za nejslavnější považoval dobu husitskou**. Jeho tvorba se zakládala na pečlivém studiu pramenů a snaze o objektivitu. **Vytvořil nejrozsáhlejší a nejucelenější obraz český dějin.**

Próza z nejstaršího období dějin:

Staré pověsti české 1894 vypráví události z nejstaršího období českých dějin, založeno na lidové slovesnosti. O Čechovi, O Krokovi a jeho dcerách, O Bivoji, O Libuši, O Přemyslovi, Libušina proroctví, Dívčí válka.

Próza z doby husitské:

V cizích službách 1883

Mezi proudy 1887–1890 – trilogie o vzniku předpokladů pro husitské hnutí v době vlády Václava IV.

Proti všem – román zachycuje vrchol husitského hnutí

Bratrstvo, Husitský král

Próza z doby pobělohorské:

Temno 1915 – jedno z vrcholných děl autora, název románu se stal synonymem pro dobu pobělohorskou. Děj se odehrává ve 20. letech 18. stol. V Praze a na Skalce u Opočna. Kniha líčí morální a kulturní situaci národa v době protireformačního útlaku, který je personifikován v postavě fanatického jezuita Koniáše. Hlavními postavami jsou děti kacířského myslivce Machovce – Helenka a Tomáš.

Psohlavci 1884 – zobrazen konflikt mezi Chody, bojujícími za svá práva, a panstvem. (přezdívka Chodů vznikla z nadávky používané pro nepřátele a rebely, v tomto románu nabývá nádechu statečnosti) Děj se odehrává koncem 17. století nedlouho po Bílé hoře. Hlavním motivem je zpracování legendy o vůdci Chodů Janu Kozinovi.

Próza z národního obrození:

F. L. Věk – románová kronika o životních osudech venkovana, dobrušského rodáka, který za svých pražských studií zažije zrušení jezuitského řádu, Mozartův pobyt v Praze, počátky divadla Bouda....

Na dvoře vévodském 1877

Z Čech až na konec světa 1878– povídka, která zpracovává staročeský cestopis V. Šaška z Bírčkova

Divadelní hry: historická látka: trilogie Jan Hus, Jan Žižka, Jan Roháč, pohádkové prvky: Lucerna, Ze současného světa: Vojnarka, Otec

Jaroslav Vrchlický 1853–1912

Vlastním jménem Emil Frída, narodil se v Lounech, dětství prožil v Ovčárech u Kolína u svého strýce faráře. Začal studovat bohosloví, ale brzy přešel na filozofickou fakultu. Po studiích strávil rok v Itálii jako vychovatel. Po návratu se přátelil se sestrou Karolínou Světlé, později se oženil s její dcerou Ludmilou. Na vrcholu své spisovatelské činnosti získal čestný doktorát Karlovy univerzity a titul profesora srovnávacích dějin literatury. Doma i za hranicemi se mu dostalo vysokých poct. V roce 1908 těžce onemocněl (prodělal mozkovou mrtvici), což ho vyřadilo z tvůrčí práce.

- Básník (napsal asi 80 původních básnických sbírek)
- Dramatik, literární kritik i prozaik – byl hlavním představitelem generace lumírovců a průkopníkem moderních básnických směrů v české literatuře.
- Překladatel (překládal z 18 jazyků – Danta, Petrarku, Shakespeara, Moliéra)

Napsal: (z poezie)

Z hlubin – básnickou sbírku, kterou vstupuje do literatury, z ní je patrný vliv K. H. Máchy. Verše blízké májovcům.

Rok na jihu – sbírka přírodní a milostné lyriky, autor zde líčí své dojmy z pobytu v Itálii, uvádí do české poezie jako první prožitek ze skutečně poznaného moře.

Okna v bouři – poukazuje na pocit samoty, životního zklamání, bolesti, beznaděje sbírka obsahuje báseň Za trochu lásky

Zlomky epopeje – básnický cyklus, kde se Vrchlický snaží zachytit myšlenkový vývoj lidstva. Využil mystických, legendárních a historických námětů k úvahám o základních etických principech civilizace, chtěl tak najít odpověď na otázky současnosti a budoucnosti.

Bar Kochta – příběh židovského revolucionáře vedoucího odboj proti Římanům.

Z prózy napsal:

Noc na Karlštejně – dodnes populární veselohra z doby Karla IV.

Hippodamie – melodramatickou tragédii, trilogii (*Námluvy Pelopovy, Smír Tantalův, Smrt Hippodamie*)

Okna v bouři

obsahuje báseň **Za trochu lásky**

Za trochu lásky

Za trochu lásky šel bych světa kraj,
šel s hlavou odkrytou a šel bych bosý,
šel v ledu – ale v duši věčný máj,
šel vichřicí – však slyšel zpívat kosa,
šel pouští – a měl v srdci perly rosy.
Za trochu lásky šel bych světa kraj,
jak ten, kdo stojí u dveří a prosí.